

Sofoklis

Oidipas karalius

VEIKIANTYS ASMENYS:

OIDIPAS, Tėbų karalius.

JOKASTĖ, jo žmona.

ANTIGONĖ, ISMENĖ, jų dukterys.

KREONTAS, Jokastės brolis.

TEIRESIJAS, aklas žiniuonis.

DZEUSO ŽYNYS.

KORINTO PASIUNTINYS.

PIEMUO.

OIDIPO TARNAS.

Tėbiečių senių CHORAS.

Dievo žyniai, Oidipo asmens sargybiniai ir vergai, Jokastės tarnaitės, Kreonto asmens sargybiniai, berniukai ir mergaitės maldautojai

Veiksmas vyksta aikštėje priešais karaliaus rūmus Bojotijos Tėbuose.

PROLOGAS

P a n t o m i m a

Būrys paauglių ir vaikų, žynių vedami, su alyvų puokštėmis, apvyniotomis baltom vilnonėm juostom, ateina ir, padėję puokštes, susėda ant aukurų pakopų.

Iš rūmų išeina O i d i p a s

OIDIPAS

Vaikai, senolio Kadmo jaunos atžalos!

Ko sėdite liūdni aplink šiuos aukurus,

Alyvom apsikaišę kaip maldautojai?

O miestas skęsta dūmuos degančių aukų

Ir šventos giesmės maišos su vaitojimais.

Aš nenorėjau nieko kito siųst, vaikai,

Kad man praneštų, kas yra, ir išėjau

Štai pats, visų garbingu šaukiamas Oidipas.

Todėl prabilki, seni, tavo priedermė

Kalbėti už vaikus. Su kuo atėjote:

Su baime ar su viltimis? Norėčiau jums

Padėt visokiam reikale. Beširdis būčiau,

Jei neatjausčiau jūsų, čia susėdusių.

DZEUSO ŽYNYS

Oidipai didis, mūsų krašto viešpatie!

Pažvelki, kokio amžiaus susirinkom čia,

Prie tavo aukurų: vaikai, dar nepajėgūs

Toliau paskrist, ir metų prislėgti žyniai

(Aš Dzeuso tarnas), ir jaunuomenės žiedai

Rinktiniai. Minios su alyvų šakomis

Apsėdę ir Paladės šventyklas abi,

Ir ant Ismeno kranto pelenus šventus.

Juk miestas, kaip tu pats matai, jau baigia skęsti,
Taip baisiai blaškomas, nelaimių mariose,
Negali atsispirti prieš kruvinas bangas,
Kurios atšniokštę jį užliejo virš galvos.
Nemezgę žiedo, džiūsta žemėj pumpurai,
Galvijai krinta lankose ir moterys
Negyvą gimdo vaisių, o ugingas dievas,
Beširdis maras, miestą baigia verst kapais.
Per jį tuštėja Kadmo giminės namai,
Ir juodas Hadas lobsta iš vaitojimų.
Ne dievas tu, ne kaip pas dievą atėjau
Prie tavo židinio su šiais vaikais maldauti.
Bet iš žmonių mes pirmu laikome tave
Ir kasdienos varguos, ir kai dievai mus plaka.
Juk tu į Kadmo miestą tuosyk vos atėjęs
Išvadavai nuo duoklės, kur ilgai mokėjom
Nuožmiai viliūgei Sfingei, mįslę menančiai.
Ir ją įmint mūsiškių nieks tau nepadėjo
Ir nepamokė: dievas davė, kad tave
Geradariu laikytų ir vadintų žmonės.
Dabar, Oidipai, viską valdanti galva,
Atėjome tavęs prašyti nuolankiai:
Pagalbą kokią nors suraski mums, dievų
Išgirdęs balsą ar žmogaus pamokytas.
Žinok, prityrusiojo vyro sprendimus
Sėkmė ir laimė vainikuoja visados.
Tad eik ir gelbėk miestą, vyrų vyre tu,
Tad eik juo rūpintis. Ir šiandien dar šalis
Už pirmą žygį tą vaduotoju vadina.
Kas tavo karaliavimą minės geru,
Jei, tuosyk prisikėlę, vėl pražūsime greit?
Tu miestą atstatyk ant tvirto pamato.
Geri ženklai tave lydėjo, kai tuomet
Mums laimę atnešei, geri telydi šiandien.
Jei šalį šią valdyt norėsi, kaip valdei,-
Su žmonėmis geriau nei tuščią ją valdyki.
Tvirtovė tau ir laivas nieko neberekš,
Kai viduje gynėjų nebebus narsių.

OIDIPAS

Vaikai bedaliai! Ne naujiena man: žinau,
Ko trokšdami atėjot. Man ne paslaptis,
Kad kenčiate visi, tačiau tarp kenčiančių
Nėra nė vieno, kurs kentėtų tiek kiek aš.
Nes jūsų skausmas slegia jus tiktai dėl vieno,
Tik dėl savęs, ne dėl kitų, o man širdis
Dėl miesto rauda, dėl savęs ir dėl tavęs.
Todėl jūs ne iš miego žadinat mane.
Nežinote, kiek ašarų išliejau aš,
Kiek rūpesčio takų išklaidžiojau mintim.
Ilgai ieškojęs, vieną priemonę radau

Ir jos tuojau ėmiausi: Menoikėjo sūnų
Kreontą, savo svainį, pasiunčiau į Delfus
Pas Foibą ir liepiau orakulą paklausti,
Kokiais veiksmais ir žodžiais miestą gelbėt man.

Dabar skaitau dienas, ir daros neramu,
Kas atsitiko jam, kad pernelyg ilgai
Negrįžta: daug ilgiau, negu kad priderėjo.
Tegu tik jis sugrįš, tuomet prakeiktas būčiau,
Darydamas ne visa, ką man dievas lieps.
DZEUSO ŽYNYYS (*prie jo priėjus vaikams*)

Į gera eina tavo žodis: šie vaikai
Man ką tik pranešė, kad grįžta jau Kreontas.

OIDIPAS

Galingas Apolone! Teneša jis mums
Išganymą taip džiugų, kaip jo akys spindi!
DZEUSO ŽYNYYS

Atrodo, džiaugsmą neša, nes kitaip galvos
Vaisingi laurai jam nepuoštų vainiku.

OIDIPAS

Tuojau mes pamatysim, žodis jį pasieks.

Prisiartina Kreontas

Sūnau tu Menoikėjo, viešpatie ir svaini!
Su kokia ištarne nuo dievo pareini?

KREONTAS

Labai gera. Aš pasakysiu: ir vargai,
Gera linkme pakrypę, gali laimę nešti.

OIDIPAS

Ką dievas tau atsakė? Nei paguodos man
Iš tavo žodžių nėra, nei priežasties nerimti.

KREONTAS

Jei nori prie visų čia esančių išgirsti,
Galiu kalbėt, jei liepsi – eisiu ir vidun.

OIDIPAS

Kalbėki prie visų. Dėl jūjų nedalios
Aš kankinuos labiau nei dėl savęs paties.

KREONTAS

Galiu pranešti, ką iš dievo išgirdau.
Galingas Apolonas aiškiai liepia mums
Išrauti krašto piktžaidę, išaugusią
Šioj žemėj, ir neduoti likt negydytai.

OIDIPAS

O kaip išraut ir kas yra ta piktžaidė?

KREONTAS

Ištremti turim ar krauju nuplauti kraują,
Kuris ir neša miestui negandus visus.

OIDIPAS

O kokio gi žmogaus likimą mena jis?

KREONTAS

Pirmiau, valdove, Lajas buvo mūsų viešpats,
Prieš tai, kai tu mūs krašto vairą paėmei.

OIDIPAS

Žinau jį iš kalbų, bet matęs jo nesu.

KREONTAS

Jį užmušė, ir dievas reikalauja aiškiai,
Kad atpildo ranka paliestų žudikus.

OIDIPAS

O kurgi jie? Kur rasti mums senos kaltės
Be ženkle dingusius lig šiolei pėdsakus?

KREONTAS

Šioje šaly – pasakė jis. Tik ieškantis
Galės atrasti, o gaišuojančiam pradings.

OIDIPAS

O kurgi, ar namie, ar laukuose plačiuos,
Ar svetimam krašte atrado mirtį Lajas?

KREONTAS

Jis dievo iškeliaavo klaust, kaip sakė mums,
Ir niekad nebegrižo iš kelionės tos.

OIDIPAS

Ir nei pasiuntinys, nei kelio bendras joks
Nematė ir parodymų negali duoti?

KREONTAS

Pražuvo jie, išskyrus vieną, kurs pabėgo,
Bet nusigandęs v i e n a teatsiminė.

OIDIPAS

O ką? Tas v i e n a daug galės mums atidengti,
Jei nors mažutis spindulys vilties sužibs.

KREONTAS

Plėšikai jį užpuolė, sako, ir jis krito
Ne nuo galybės vieno, o nuo aibės rankų.

OIDIPAS

Iš kur plėšikas būtų ėmęs tiek drąsos,
Jei aukso jam iš čia nebūtų pažadėję?

KREONTAS

Kai kas galvojo taip, tačiau, kai Lajas žuvo,
Nebuvo kas pagelbėtų nelaimėje.

OIDIPAS

Kokie gi negandai, karaliui žuvus taip,
Sukliudė visa tai išaiškinti ir ištirti?

KREONTAS

Mįslėm vylingom Sfingė vertė mus žiūrėt
Vien kas po kojom ir šią paslaptį palikti.

OIDIPAS

Iškelsiu viską vėl aikštėn nuo pat pradžios.

Labai gerai, kad Foibas, ir gerai, kad tu
Pasukot mano mintį žuvusiojo linkui.

Tikru bendražygiu regėsit ir mane,

Kai keršysiu už šitą šalį ir už dievą.

Ne dėl kitų, kur ne tokie man artimi,

O dėl savęs piktadarystę ginsiu lauk.

Užmušęs jį žudikas greit gal panorės

Ir man atkeršyt savo kruvina ranka.
Tad, jį užstodamas, aš pats save ginu.
Dabar, vaikai, jūs kuo greičiausiai kelkitės
Nuo šių pakopų ir paimkit alyvas.
Tegu kas nors čia Kadmo žmones suvadina,
Aš noriu viską padaryt, ir lai mus regi
Laimingus su dievu arba pražūstančius.

(Nueina į rūmus)

DZEUSO ŽYNYŠ

Tad kelkimės, vaikai, juk mes atėjom čia
Kaip tik dėl to, ką mums valdovas pažada.
O Foibas, tokią ištarmę atsiuntusis,
Mūs gelbėt teateis ir marą sustabdys.

(Malda išklaudyta, todėl) pakėlę žalumynus nuo aukurų pakopų, maldautojai išeina. Į sceną pamažu žengia penkiolika senių, sudarančių c h o r a

P A R O D A S

CHORAS

I s t r o f a

Dzeuso meilingasis žodi! Ką atneši Tėbams šlovingiems
Iš Delfų, auksu žėrinčių?
Baimė užgniauzia mums kvapą, širdis nusigandusi dreba,
Būk maloningas mums, Foibe!
Teiksies įvesti gal apeigą naują mums,
Ar atgaivinsi, kurią nugramzdino jau
Amžiai į užmarštį,
Tarki, Vilties auksasparnės sūnau, nemirtingasai žodi!

I a n t i s t r o f a

Tu pirmutinė, o Dzeuso duktė, nemirtinga Atėne,
Su savo seseria didžia
Artemide, kurios sostas mūs miesto aikštėj apvalainėj,
Ir Foibu, šauliu taiklinguoju –
Jūs, išganinga trejybė, apšvieskite!
Jei kada negandus jūs atitolinot,
Miestui mūs nešančius
Mariomis skausmą ir vargą – ištieskite ranką ir šiandien.

I I s t r o f a

Nei galo, nei krašto kančių nėra,
Tas antkritis palietė jau visus.
Nebeturi mūs išmonė ginklo
Kuo besiginti. Nei žemė derlinga
Želmens nebeželdo, nei vargšės gimdyvės
Iš skausmo verksmingo vilnių nebestengia išnirti.
Ir šen, ir ten vėlės it virtinės paukščių greitsparnių
Lekia lengviau už liepsnas nesuvaldomas
Į Vakario dievo krantą.

II a n t i s t r o f a

Be galo, be krašto jos lekia ten,
Laukuos guli kūnai neapverkti
Ir vėl mirtį be perstojo sėja.
Žmonos ir motinos, senos ir jaunos,
Prie aukuro bėga – išganymo uostan.
Ten dūsauja, verkia ir meldžia pagalbos nelaimės.
Ir giesmės ten, ir nevilties aimanavimai aidi.
Dzeuso duktė auksarūbe, išgirski mus
Ir duok pagalbą aiškią!

III s t r o f a

Arėją gi, kurs nūn be skydų
Ir be iečių šeldamas,
Mus karščiais degina, tas priešas atšiaurus,
Išvyk iš mūs šalies, lai bėga sumuštas,
Nubloški į marias, į rūmus Amfitritės
Ar į nemeilingus svečiams
Trakų vandenis.
Jei neišplėšia ko naktis –
Tą pagrobia tuoj diena.
O Dzeuse, tėve mūsų,
Kurs ugnies žaibais valdai,
Nutrenk jį savo galingu griausmu.

III a n t i s t r o f a

O Foibe viešpatie, paleidęs
Sūkurį lakių strėlių
Nuo auksu pavytos templės, išgelbėk mus
Nuo galžudos. Su liepsninguoju žibintu
Iš Likijos kalnų ateiki, Artemide.
O atžala mūsų šalies,
Bakche auksamitri!
“Valio” palydimas šauksmų,
Su bakchantėmis ateik
Ir žerk vėduodamas
Skaisčiai plieskiančiu deglu
Bešlovį dievą iš tarpo dievų.

Choro maldos metu K r e o n t a s nueina. Prisirenka žmonių. Iš rūmų išėjęs, palengva prislenka O i d i p a s

PIRMAS EPEISODIJAS

OIDIPAS (*korifėjui*)

Prašai ir gausi, ko prašai: jei mano žodį
Sutiksite priimt ir gintis nuo ligos,
Ateis pagalba ir nelaimės palengvės.
Man svetima žinia, apie kurią kalbėsiu,
Kaip svetimas ir įvykis, tad negaliu toli

Nusekt jo pėdsakais: nėra parodymų.
Už jus vėlesnis aš gyventojas mieste.
Dėl to viešai, kadmiečiai, jums visiems paskelbiu:
Kas žinot apie Lają, sūnų Labdako,
Kas tas žmogus, kurio ranka jį užmušė,
Ateikit, įsakau, ir viską man praneškite.
Jei prisibijo kas apkaltinimą kelt
Pats prieš save – težino: nieko pikto jam
Neatsitiks, tremtin išeis iš miesto sveikas.
O jei galvažudys kas kitas ar kitos
Šalies, kas žino – tenetyli. Jį už tai
Apdovanosiu ir lydės mūs dėkingumas.
O jei tylėsit jūs ir mano šiuos žodžius
Paniekinsit iš baimės dėl savęs ar draugo –
Tuomet išgirskit iš manęs, ką aš nusprendžiau:
Tebūna jis prakeiktas, vis tiek, kas jis,
Šaly, kurią valdau kaip viešpats visagalys.
Tenepriims jo niekas, tenesveikins jo
Ir teneleis maldų ir atnašavimų
Jam būti dalyviu ir šlėktis vandeniui.
Tegins kiekvienas iš namų kaip žmogų, kurs
Kaltės dėme mus suteršė, kaip šiandien sakė
Man Delfų dievas, paslaptį atverdamas.
Ir taip darydamas tampu aš bendrininkas
Ne vien tik dievui, bet ir vyrui žuvusiam.
Prakeikiu tą, kas tai padarė, - ar jis vienas
Kur slepiasi lig šiol, ar su kitais drauge, -
Kad vilktų jis varguos ir nedalioj dienas.
O jei šituos namuos prie mano židinio
Gyventų jis ir aš žinočiau – ant manęs
Tekrinta prakeiksmas, kurį kitiems mečiau.
Ir jus įpareigoju visa tai įvykint
Vardan manęs ir dievo, ir gimtosios žemės,
Kuriai dievai žadėjo nevaisingai žūt.
Jei veiksmo šio iš jūs nereikalautų dievas,
Vis tiek jums nederėjo be bausmės palikti
Geriausio vyro ir valdovo žudikus.
Turėjot juos surast. Kai mano rankose
Dabar valdžia, kurią pirmiau jisai turėjo,
Kai teko man jo guolis ir našlė jo žmona
(Ir net bendrus vaikus, jei jo šeimos nebūtų
Aplankius nedalia, aš būčiau užauginęs:
Dabar jo galvą skaudžiai palietė lemtis) –Sūnų tad vietoj, kaip už savo tėvą, aš
Už jį į kovą stosiu ir darysiu viską,
Kol suieškosis žmogų, kurs nužudė jį,
Jį – sūnų Labdako, sūnaitį Polidoro,
Agenoro garsaus ir Kadmo atžalą,
Ir kas nevykdys žodžio šio – tegu dievai
Nei jo laukuos neleidžia grūdai bręst jokiam,
Nei žmonai jo gimdyt vaikų, ir jis težūsta

Tokiuos kaip šiandien neganduos ir dar baisesnius.
Tuo tarpu jums visiems, tikrieji Kadmo ainiai,
Kurie man pritariat, lai šventas Teisingumas
Bus bendrininkas, ir dievų palaima jus telydi.

Žmonės išsiskirsto

CHORO VADOVAS

Kaip tu prakeikei, taip, valdove, atsakysiu:
Ne aš jį užmušiau nei tau galiu parodyt,
Kas jo žudikas. Mįslę mums atsiuntęs Foibas
Turėjo pasakyt, kieno tai buvo darbas.

OIDIPAS

Teisybę tu kalbi, tačiau dievus priverst,
Kai jie nenori ko, žmogus yra bejėgis.

ANTRAS CHORISTAS

Aš siūlau kitą išeitį, kaip man atrodo.

OIDIPAS

Jei būtų ir trečia – nelik jos nepasakęs.

ANTRAS CHORISTAS

Ką viešpats Foibas – lygiai tą Teiresijas,
Žinau, regėti gali. Jį teiraudamies,
Valdove, viską sužinosime geriausiai.

OIDIPAS

Ir čia aš negaišau ir padariau, kas reikia.
Kreontui patariant, jau du kartus siunčiau
Šauklius pas jį, ir nuostabu, kad jo vis nēr.

TREČIAS CHORISTAS

Yra kitokių neaiškių, senų gandų.

OIDIPAS

Kokių gandų? Kiekvienas žodis man svarbus.

TREČIAS CHORISTAS

Jį, sako, užmušė keleiviai kažkokie.

OIDIPAS

Ir aš girdėjau. Betgi jų nematė niekas.

TREČIAS CHORISTAS

Bet jei žudikui baimės dar yra širdy,
Tai, tavo prakeiksmą išgirdęs, jis nelauks.

OIDIPAS

Kas nedreba prieš darbą – žodžio nebijos.

Berniuko vedamas pasirodo T e i r e s i j a s

CHORO VADOVAS

Tačiau yra, kas jį išaiškina. Atveda
Vaikai žiniuonį dievišką, kurs tarp žmonių
Regėt teisybei vienas turi dovaną.

OIDIPAS

Teiresijau, kurs viską išmanai, kas vieša
Ir kas slaptinga žmogui žemėj ir danguj!
Nors miesto neregį, tačiau tu supranti,
Kaip kenčia jis nuo negandų. Esi tu vienas

Visa pagalba mūsų ir išganymas,
Nes Foibas mums, jei iš šauklių dar negirdėjai,
Per mūsų siųstą žmogų davė atsaką,
Kad maro pabaigos sulauksime vien tuosyk,
Jei mes ištyrę rasim Lajo žudikus
Ir juos pasmerksim mirt ar iš šalies išstemsim.
Tad negailėk žinios, kurią gavai iš paukščių,
Arba apreikšk kitu, kuriuo gali, būdu
Ir gelbėki save ir miestą, ir mane,
Vaduoki nuo kaltybės mus prieš žuvusį.
Mes kliaunamės tavim, o duot pagalbą žmogui,
Kuo moki ir gali, - tauriausia priedermė.

TEIRESIJAS (*pats sau*)

Deja! deja! Baisu žinot! Iš to nėra
Naudos žiniūnui. Tiesą šią žinau seniai,
Bet pamiršau, kitaip nebūčiau čion atėjęs.

OIDIPAS

O kas yra, kad taip be ūpo atėjai?

TEIRESIJAS

Paleisk mane namo. Lengviau bus kęst tau savo,
O man gi savo dalią, jei manęs klausysi.

OIDIPAS

Netiesą čia klabi ir tu nemyli miesto,
Auginusio tave, jei ištarmę slepi.

TEIRESIJAS

Mat aš regiu, jog ir tavieji žodžiai neina
Į gera tau, ir man taip gali atsitikti.

(Nori eiti)

CHORAS

O, dėl dievų! Žinodamas nenusigrėžk
Nuo mūsų su atsaku, maldaujam nuolankiai.

TEIRESIJAS

Tai neišmanymas visų! Neskelbdamas
Nelaimės tau, išvengsiu jos ir sau pačiam.

OIDIPAS

Ką tu kalbi? Žinai ir nesakai. Galvoji
Išduoti mus visus ir miestą pražudyti?

TEIRESIJAS

Nenoriu skausmo sau ir tau. Kam veltui stengies
Išgauti iš manęs? Geriau neklausinėk.

OIDIPAS

Prakeiktas senis! Tu ir akmenį galėtum
Išvesti iš kantrybės. Pasakysi man
Ar užsispyręs ir beširdis pasiliksi?

TEIRESIJAS

Man atkklumą prikiši, o pats savy
Jo dar didesnio nematai ir plūst drįsti.

OIDIPAS

O kas galės nerūstauti, girdėdamas
Baisius žodžius, kai miestą tu paniekinai?

TEIRESIJAS

Ateis savaime, nors tylėjimu slepiu.

OIDIPAS

O kas ateis, tu privalai man pasakyti.

TEIRESIJAS

Daugiau nė žodžio nesakysiu. Jeigu nori,
Gali išliet rūstybę, kiek tik jos turi.

OIDIPAS

Ir pasakysiu viską, kai mane supykdei,
Kaip aš galvoju. Tad žinok: atrodo man,
Kad prisidėjai prie šio darbo, nors žudei
Ne savo rankom, betgi jei nebūtum aklas,
Sakyčiau drąsiai: vieno darbas tai!

TEIRESIJAS

Ir tai tiesa. Pareiškiu: tavo ištarmė
Tave paliečia patį, ir nuo šios dienos
Nei šių žmonių tu nebekalbink, nei manęs,
Nes nusikaltimu šią žemę suteršei.

OIDIPAS

Tu taip begėdiškai drįsti švaistytis žodžiais
Ir gal tikiesi išsisukti nuo bausmės?

TEIRESIJAS

Išsisukau: tiesos galybė mano pusėj.

OIDIPAS

Kieno pamokytas? Negi žiniūno menas čia.

TEIRESIJAS

Vien tavo. Man nenorinčiam ištraukei žodį.

OIDIPAS

Tau žodį? Pakartok, kad jį geriau suprasčiau.

TEIRESIJAS

Nesupratai ar tik mane mėginti nori?

OIDIPAS

Nepersakyčiau dar kitam, tad pakartok.

TEIRESIJAS

Tu pats žudikas tas, kurį surasti nori.

OIDIPAS

Nepasidžiaugsi, taip įžeidęs antrąsyk!

TEIRESIJAS

Sakyti dar kai ką, idant labiau įsiustum?

OIDIPAS

Kalbėk, kiek nori sau, vis tiek tuščia byla.

TEIRESIJAS

Tau paslaptis begėdiškieji santykiai

Su mylimais, ir nežinai, koks vargas tau.

OIDIPAS

Manai tu džiaugtis, nuolat taip kalbėdamas?

TEIRESIJAS

Manau, jei turi dar teisybė kiek reikšmės.

OIDIPAS

Kitų teisybė turi, o tavoji – ne.

Tu aklas ausimis, protu ir akimis.

TEIRESIJAS

O vargše! Tyčiojies tu iš manęs dėl to,

Dėl ko kiti greit tyčiosis ir iš tavęs.

OIDIPAS

Tamsioj nakty gyvendamas, tu nekenksmingas

Nei man, nei kam kitam, šviesybę reginčiam.

TEIRESIJAS

Ne man likimo lemta yr tave parblokšti:

Skaistusis Apolonas pats tuo pasirūpins.

OIDIPAS

Kreonto pramanyta visa tai ar tavo?

TEIRESIJAS

Negi Kreontas tavo pražūtis – tu pats.

OIDIPAS

O turtai ir galybė, ir mene iš menų

Šiam godulystės pilname gyvenime!

Pavydą kokį baisų slepiat už savęs,

Jei dėl šitos valdžios, kurią man miestas

Kaip dovaną, neprašius, davė į rankas,

Kreontas, mano senas, išmėgintas draugas,

Iš pasalų jau šliaužia, kad mane nuverstų,

Pakišdamas žiniuonį tą su pinklėmis,

Klastingą valkatą, kurs permato kiaurai,

Iš ko jam pelnas, o savam mene – žabalius.

Sakyk, kur tu buvai, žiniūne tiesiakalbi?

Kodėl, kai buvo čia mįsliaminė pabaisa,

Gentainiams įminimo tuosyk nesakei?

O mįslę jos įmint ne pirmas sutiktas

Žmogus galėjo – čia reikėjo žiniuonies.

O tos galybės tau nei paukščiai nedavė,

Nei dievas joks neįkvėpė. Tiks aš atėjęs,

Oidipas, nieko nežinodamas, nutildžiau ją,

Protu įminęs mįslę, ne iš paukščio skrydžio.

Dabar mane bandai nuverst, galvodamas,

Kad pats arčiau stovėsi prie Kreonto sosto.

Raudodami, manau, ir tu, ir patarėjas

Nuplausit kaltę ištremty. Nebūtum senas –

Pajustum pats tą patį, ką kitam rengi.

CHORO VADOVAS

Mums, žiūrint iš šalies, atrodo, kad ir jo

Kalboj rūstybė slypi, ir tavoj, Oidipai.

Nereikia betgi šito, privalu žiūrėti,

Kaip dievo duotą ištarmę geriau įvykdyt.

TEIRESIJAS

Nors tu ir valdovas, bet ir man tebūna leista

Lygiom tau atsakyt, ir aš turiu čia teisę.

Ne tavo tarnas aš esu, bet Loksijo

Ir į globėjus sau Kreonto neprašau.

Sakau, iš mano žabalumo tyčiojies,

Tu – regintis, bet nematai nelaimės savo,
Nei kur tu gyveni, nei kas namiškiai tau.
Žinai, iš ko tu gimęs? Slaptas priešas tu
Esi saviesiems šiam pasauly ir anam.
Ir močios prakeiksmas, ir tėvo trenks tave
Baisiais dviem kojos spyriais iš šitos šalies,
Nūn šviesą regintį, vėliau – tamsybes vien.
Ar bus dar įlanka, ar Kitaironas koks,
Kurs tavo aimanom tuojau nesuskardės,
Kai sužinosi, kad jungtuvių uoste vietos
Tavajam laivui nēr, nors atplaukei laimingai.
Tu nežinai ir aibės negandų kitų,
Jog tėvas tu vaikams ir brolis jų esi.
Dėl viso to Kreontą tu ir mano lūpas
Purvais drabstyk, tačiau pasauly tarp žmonių
Nerasi už save labiau sutraiškyto.

OIDIPAS

Ar galima pakęsti tokius jo žodžius!
Kad tu prasmegtum! Ir greičiau! Neatsigręžęs
Išeik iš šių namų ir kvapo nepalik!

TEIRESIJAS

Nebūčiau nė atėjęs, jei nebūtum kvietęs.

OIDIPAS

Aš nežinojau, kad kalbėsi kvailytes.
Kitaip nebūčiau į namus nė kviesdinęs.

TEIRESIJAS

Kvailys aš tikras tavo akyse likau.
Tėvams, pagimdžiusiems tave, buvau išminčius.
(Nori eiti)

OIDIPAS

Tėvams? Palauki! Kas mane pagimdė žemėj?

TEIRESIJAS

Ir pagimdys, ir pražudys diena šitoji.

OIDIPAS

Mįslēm per daug neaiškiom visa tu kalbi!

TEIRESIJAS

Ar ne geriausias įminėjas tu mįslių?

OIDIPAS

Tu tyčiojies iš to, kuo didis būt galiu.

TEIRESIJAS

Sėkmė šitoji buvo tavo pražūtis.

OIDIPAS

Bet jei išgelbėjau šį miestą – man vis tiek.

TEIRESIJAS

Gerai, aš eisiu jau.

(Berniukui)

Išvesk mane, vaikeli.

OIDIPAS

Tegu sau veda. Būdamas čia, nerimo
Per daug keli. Išeik – ir bus našta lengvesnė.

TEIRESIJAS

Išeisiu, tik pasakęs, ko čia atėjau,
Ne tavo veido nusigandęs. Neužmuši gi.
Aš tau sakau: žmogus, kurio seniai tu ieškai,
Grūmodamas ir skelbdamas visiems, kad jis
Nužudė Lają – tas žmogus gyvena čia,
Svetimšaliu vadinasi, betgi pasirodys,
Kad jis tėbietis iš gimimo, nors ta laime
Neapsidžiaugs: iš reginčio taps neregium
Ir, elgeta iš turčiaus virtęs, kelio sau
Ieškos lazda, klajodamas po svečių šalį.
Ir pasirodys, kad saviems vaikams jis – brolis
Drauge ir tėvas, moteriai, kur jį pagimdė –
Ir vyras, ir sūnus, o tėvo tikrojo
Ir bendražmonis, ir žudikas. Pagalvok,
Namo parėjęs, ir, jei rasi, kad meluoju,
Sakyki, kad aš kvailas ir ne žiniuonis.

Berniuko vedamas Teiresija nueina. O idipasa žengia į rūmus

PIRMAS STASIMAS

CHORAS

Istrofa

Kas tas, kur uola tiesiakalbė
Delfuos paminėjo,
Jog tą baisų, kruviną darbą
Jo ranka padarė?
Nūn metas jau bėgti jam
Už žirgą ristąjį greičiau
Į juodus tyrlaukius.
Liepsnomis ir žaibais žaižaruodamas,
Vis jį veja iširdęs Kronido sūnus,
O paskui bėga pulku
Nenumaldomos furijos.

Iantistrofa

Nuo aukšto, snieguoto Parnaso
Balsas atskardėjo:
Pėdsakų to vyro slaptingo
Tur visi ieškoti.
O jis per gūdžias girias
Ir skardžiais niūriais kalnų,
Kaip jautis nuo sparvų,
Kiek tik paneša kojos bedalį jį,
Nuo ištarmės pabėgt norėdamas, lekia,
O toji suksis virš jo,
Kol jis gyvas bus žemėje.

Iistrofa

O, kiek baisių man širdyje

Kelia minčių tas žiniuonis,
Juo nei tikėt, nei netikėt...
Ką man daryt, pats nežinau.
Aš vilties sparnais lakioju, nesakau nei taip, nei ne.
Negirdėjau niekada,
Kad Polibo sūnui Lajas būtų buvęs priešas koks.
Negirdžiu to ir dabar:
Kurgi įkaltis bent vienas, kur įrodymas koks nors
Priešais nuomonę žmonių,
Amžina šlove Oidipą gaubiančią?
Labdako sūnus nekaltas, aš tikiu.

II a n t i s t r o f a

Dzeusui tik ir Foibui šviesiam
Skirtį žmogaus duota žinot,
O žiniuonis – žemės sūnus,
Kuo jis valios pranokti mus?
Kliautis juo neišmintinga. Vienu tik protu žmogus
Kitą žmogų gal pralenkti.
Gali šmeižti sau, kiek nori, bet kol žodis neįvyks,
Mes galvosime kitaip.
Kas nematė, kaip prieš Sfingę lengvasparnę ėjo jis?
Savo išmintį parodė
Ir atsidavimą tikrą miestui mūs.
Tad pikta širdim neturim atmokėt.

ANTRAS EPEISODIJAS

KREONTAS

Gentainiai vyrai! Išgirdau baisius žodžius,
Kaip kaltina mane valdovas mūs Oidipas,
Ir neiškentęs ateinu. Jei šių dienų
Nelaimėse jis mano, kad aš jam ką nors
Darbais ir žodžiais pikta padaryt norėjau –
Sudie ilgai gyventų mano metų džiaugsmui,
Jei gandas toks prislėgs. Kentėsiu aš ne vien
Dėl įtarimo, kylančio iš paskalų, -
Kur kas daugiau; jei pikta miestui aš geidžiu,
Piktadarys aš jūsų ir savos šeimos.

CHORO VADOVAS

Toks priekaištas išsprūdo jam, bet patikėk,
Greičiau iš pykčio bus, ne iš širdies gelmių.

KREONTAS

Bet reiškę žodis tas, kad, mano prikalbėtas,
Žiniūnas pramanytas paskleidė kalbas?

CHORO VADOVAS

Kalbėjo taip, bet nežinau to priežasties.

KREONTAS

Turbūt rimtu žvilgsniu ir nedrumstu protu
Toks kaltinimas buvo mestas prieš mane?

CHORO VADOVAS

Aš nežinau. Ką daro galingieji, neregiju.
Bet štai valdovas pats išeina iš namų.

Pasirodo O i d i p a s

OIDIPAS

Tu čia? Drįsti ateit! Ir tokias jau geras
Turi akis, jog lįst po mano stogu tau
Ne gėda, išryškėjęs to žmogaus žudike
Ir sosto manojo grobėjau atviras?
Sakyki, dėl dievų! Bailumą ar kvailumą
Tu mano pastebėjęs, ryžais taip daryti?
Aš nepasergėsiu, kaip tavo užmačios
Prišliauš klastingai, ar gal nemokėsiu gintis?
Ar ne kvailystė tavo toks sumanymas –
Be turtų ir be šalininkų siekt valdžios,
Kuriai ir pinigų daug reikia, ir žmonių?

KREONTAS

Žinai, ką tau daryt? Po savo žodžių šių
Jiems lygius išklausk ir tuosyk spręsk, kaip nori.

OIDIPAS

Tu moki pakalbėt, tik nebemoku aš
Klausk, nes pamačiau, koks tu baisus man priešas.

KREONTAS

Tu paklausk, ką pasakysiu apie tai.

OIDIPAS

Nė nekalbėk man apie tai, jog tu ne priešas.

KREONTAS

Jei tu galvoji, kad beprotiška puikybė
Yra tau turtas, - neišmanėlis esi.

OIDIPAS

Jei tu manai, kad giminė, padaręs pikta,
Išvengs bausmės, - tu neišmanėlis esi.

KREONTAS

Teisybė tavo, sutinku. Bet nuoskaudą,
Kurį sakais patyręs iš manęs, išdėstyk.

OIDIPAS

Kalbėjai tu, ar nekalbėjai man, kad reikia
Pasiųsti žmogų kviest žiniūno to garsaus?

KREONTAS

Ir šiandien tos pačios aš nuomonės esu.

OIDIPAS

Ar daug praėjo laiko nuo tada, kai Lajas...

KREONTAS

O ką padarė jis? Visai nesuprantu.

OIDIPAS

Užpultas krito kur be pėdsakų jokių?

KREONTAS

Daugybė metų jau praėjo nuo tada.

OIDIPAS

Žiniūnas ar jau vertės savo amatu?

KREONTAS

Išminčium buvo, gerbiamu visų kaip šiandien.

OIDIPAS

O mano vardą ar minėjo jis kada?

KREONTAS

Nepaminėjo niekad mano akyse.

OIDIPAS

O jūs nesiėmėt išaiškinti žudiko?

KREONTAS

O kaipgi, ėmėmės. Bet nieko nesuradom.

OIDIPAS

Kodėl gi tas išminčius žodžio netarė?

KREONTAS

Aš nežinau, o ten, kur nežinau, - tyliu.

OIDIPAS

Galėtum pasakyti, ką gerai žinai?

KREONTAS

O ką gi taip? Žinosiu – neužginčysiu.

OIDIPAS

O tai, kad jei nebūtų su tavim sutaręs,

Manęs nebūtų Lajo žudiku vadinęs.

KREONTAS

Jei jis taip sakė, pats žinai. Bet lygia teise

Ir aš tave paklausiu, kaip ir tu mane.

OIDIPAS

Gali sau klaust. Bet žudiku nepadarysi.

KREONTAS

Gerai. Tu vyras mano seseriai ar ne?

OIDIPAS

O kaipgi! Čia nė klausimo negali būti.

KREONTAS

Ir šali lygia dalimi su ja valdai?

OIDIPAS

Visur ir visada jos norus aš įvykdau.

KREONTAS

O aš, trečiasis, ar ne lygus su jumis?

OIDIPAS

Bet blogas draugas šiandien pasirodei mums.

KREONTAS

O ne! Jei viską taip kaip aš tu paskaičiuotum.

Pirmiausia pasvarstyk, kur laimės bus daugiau:

Ar būti valdovu su rūpesčiais ir baime,

Ar snūduriuot ramiai ir smaguriaut valdžia?

Nei man pačiam dar niekad neužėjo noras

Karaliaus vardą, o ne valią jo turėt,

Nei kitas nenorės, kas turi sveiką protą.

Dabar ramiai man eina viskas iš tavęs,

Jei pats valdyčiau, tektų daug kur prisiversti.

Kodėl karaliaus sostas turi būt mielesnis

Negu be rūpesčių galybė ir valdžia?

Toks kvailas dar nesu, kad siekčiau ko nors kita,
O ne buities, kur grožis jungias su nauda.
Dabar visi man šypsos, sveikina mane,
Dabar, kad jiems padėtum, šaukiasi manęs:
Dėl to pasisekimas tikras kiekvienam.
Ir man atsižadėti to vardan ko kita?
Ne! Sveikas protas nesimaišo taip lengvai!
Nei pats neprisileisiu aš tokios minties,
Nei duosiu kam kitam save prie to palenkti.
O tam patikrint eik į Delfus ir paklausk,
Ar aš teisingai pranešiau tau ištarmę.
Tuomet, jei rasi, kad ką nors dariau išvien
Su žiniūnu, - užmušk mane ne vien tik savo
Balsu, o dviem iš karto – savo ir manuoju.
Bet aiškiai neįrodęs, man kaltės nemesk.
Juk neteisinga taip lengvai nedorėlius
Gerais apšaukti ir nedorėliais geruosius.
Atstumti dorą draugą – ne kas kita juk,
Kaip griauti sau gyvenimą, kuris toks mielas.
Tik su laiku suprasi viską aiškiai pats,
Nes laikas teparodo, kas iš tikro doras,
Kai piktavalį tu pažinsi ir per dieną.

CHORO VADOVAS

Gražiai pasakė bijančiam suklupt, valdove,
Kas greitai sprendžia, tam pavojus apsirikti.
OIDIPAS

Kai pasalūnas skuba prie manęs su pinklėm,
Ir aš turiu juk greitai išeities ieškot.
Jei lauksiu sau ramiai, tai kėsiai jo visi
Bus įgyvendinti ir mano pralaimėta...

KREONTAS

Tai ko tu nori? Iš šalies mane ištremti?

OIDIPAS

O ne! Mirties aš noriu, o ne ištrėmimo.

KREONTAS

Kai man įrodysi, kaip aš pavydžiu tau.

OIDIPAS

Kalbi kaip priešgina, nenorintis paklusti?

KREONTAS

Tu kiedi, aiškiai jau matau.

OIDIPAS

Tiktai savim.

KREONTAS

Galėtum ir manim.

OIDIPAS

Tu niekšas palikai.

KREONTAS

O jei apsirinki?

OIDIPAS Vis tiek turi paklusti!

KREONTAS

Blogam valdovui - niekadros!

OIDIPAS

O mieste, mieste!

KREONTAS

Mieste ir mano juk dalia, ne tavo vieno.

CHORO VADOVAS

Valdovai, liaukitės. Pačiu laiku Jokastė

Iš rūmų jūsų laimei eina skubina.

Su jos pagalba vaidą jums reikės išspręsti.

JOKASTĖ

Ko leidžiat, nelaimingi, jūs liežuviams kelti

Šias rietenas kvailas, ir gėdos jums nėra

Skaičiuoti nuoskaudas, kai kenčia taip šalis?

Tu grįžk į rūmus, o tu eik namo, Kreontai.

Iš menko nieko nedarykite nelaimės.

KREONTAS

O seserie! Oidipas, tavo vyras, graso

Baisia bausme – skirsiąs man viena iš dviejų:

Ar ištrėmimą iš gimtos šalies, ar mirtį.

OIDIPAS

Tikra teisybė. Aš nutvėriau, žmona, jį

Sumanymus piktus bevykdant prieš mane.

KREONTAS

Kad nesidžiaugčiau niekad, kad prakeiktas žūčiau,

Jei tau ką padariau, kaip kaltini mane.

JOKASTĖ

Vardan dievų, Oidipai, patikėki juo,

Pabūgęs priesaikos, darytos prieš dievus

Ir prieš mane, ir prieš visus čia esančius.

K O M A S

S t r o f a

CHORAS

Būk širdim ir protu

Maloningas, meldžiu.

OIDIPAS

Norit jūs, kad nusilenkčiau?

CHORAS

Neblogas buvo pirma,

Davė priesaiką dabar,

Atleiski jam.

OIDIPAS

Ko prašot – žinot?

CHORAS

Žinom.

OIDIPAS

Tai sakykit man.

CHORAS

Tu nemesk ant jo, taip prisiekusio,
Šitokios kaltės be įrodymų.

OIDIPAS

Žinokite gerai, kad to prašydami
Jūs prašote mirties ar ištrėmimo man.

CHORAS

Tepaliudys mums dievas aukštasai
Helijas danguj: tepražūnam mes
Be dievų ir be draugo pagailos,
Jei tokių minčių turime širdy!
Širdį taip slegia mums krašto nelaimės,
O kas bus, kai prie jų prisidės dar kiti
Negandai dėl vaidų judviejų?

OIDIPAS (Jokastei)

Tegu sau eina, nors man galvą reiks padėti
Ar, užsitraukus gėdą, būti ištremtam.

(Chorui)

Ne jo, o jūsų lūpos gailestį širdy
Sužadino. O jo nekęsiu, kur bebūtų.

KREONTAS

Dabar pyksti, kad nusileidai, ir gailėsies,
Rūstybė kai praeis. Toks būdas iš tiesų
Skausmingai slegia žmogų kaip sunki našta.

OIDIPAS

Paliksi tu mane ar ne?

KREONTAS Išėisiu, tavo

Paniekintas, o jų akimis toks pat kaip buvęs.

(Išeina)

A n t i s t r o f a

CHORAS

Ko delsi tu, moterie,
Vesti jį į namus?

JOKASTĖ

Kad sužinočiau, kas čia buvo.

CHORAS

Apkaltino be pamato,
Užgavo žodis neteisingas.

JOKASTĖ

Abudu jie kalti?

CHORAS Tiesa.

JOKASTĖ Dėl ko tas vaidas?

CHORAS

Pagailėki tu kenčiančios šalies,
Vaidas snaudžia nūn, nebežadink jo.

OIDIPAS

Žiūrėk, prie ko priėjot, nors geri jūs žmonės:
Mane apleidžiat ir užduodat širdį man?

CHORAS

Mes, valdove, tau sakėme nesyk:

Būtume bepročiai ir visai akli,

Jei tave apleist ryžtumės kada.

Nuo nelaimių baisių mūsų šalį

Kitada sugebėjai apginti,

Būki jai vairininkas ir šiandien.

JOKASTĖ

Vardan dievų, karaliau, pasakyk ir man,

Dėl ko tokia rūstybė kilo tau širdy?

OIDIPAS

Tave labiau už juos aš, moterie, gerbiu.

Klausyki, ką Kreontas sugalvojo man.

JOKASTĖ

Kalbėki, jei rimtai gali dėl vaido skūstis.

OIDIPAS

Mane jis pavadino Lajo žudiku!

JOKASTĖ

Ar pats pramanė, ar išgirdęs iš kitų?

OIDIPAS

Žiniuonį tą, raganių, pasiuntė jis man,

Kad lūpos jo paties nesuteptos paliktų.

JOKASTĖ

Tu mintį atitrauk dabar nuo šių kalbų,

Manim tikėki ir žinok: nėra nė vieno

Tarp mirtingųjų, kas galėtų pranašauti.

Aš tau įrodysiu tai pavyzdžiu geru.

Kadaise Lajui, nesakau aš, kad nuo Foibo

Paties – nuo jo žynių atėjo ištarmė,

Kad jam likimo lemta žūti nuo sūnaus,

Kuris turėsiąs gimt iš jo ir iš manęs.

Tačiau, kaip eina paskalos, jį užmušė

Kokie plėšikai sankryžoj trijų kelių.

O kūdikiui gležnam trys dienos nesuėjo,

Kai tėvas jam kojytes suveržė diržu

Ir svetima ranka jį išmetė kalnuos.

Tad Apolonas neišlaikė žodžio sūnui,

Kad jis užaugsiąs tėvo žudiku, nei Lajui,

Kad žūsiąs nuo sūnaus, ko jis labai bijojo.

Štai kaip žiniūnų žodžiai pasitvirtina.

Nėra ko jų žiūrėti. Dievas, jei ko nori,

Kad būtų žinoma, lengvai apreiškia pats.

OIDIPAS

Beklausant man šių tavo žodžių, moterie,

Galva pradėjo suktis ir širdis drebėti.

JOKASTĖ

Prislėgė vėl koks rūpestis, kad taip kalbi?

OIDIPAS

Aš, rodos, išgirdau, tu pasakei, kad Lajas

Nukautas buvo sankryžoj trijų kelių?

JOKASTĖ

Visi tuomet kalbėjo ir dabar dar kalba.

OIDIPAS

O kur vietovė ta, kur įvykis tas buvo?

JOKASTĖ

Fokidės šalyje, toj vietoj, kur keliai

Sueina ir iš Delfų, ir iš Daulijos.

OIDIPAS

O kiek praėjo laiko nuo to įvykio?

JOKASTĖ

Šaukliai mieste paskelbė žinią liūdnąją,

Ir tu netrukus krašto sostą užėmei.

OIDIPAS

O Dzeuse! Ką nusprendei su manim daryti?

JOKASTĖ

Kodėl, Oidipai, visa taip dedies į širdį?

OIDIPAS

Neklausk manęs, o pasakyk, koks buvo Lajas,

Kaip jis atrodė ir kiek metų buvo jam?

JOKASTĖ

Jis buvo aukštas, galva žilstelėjusia,

O išvaizda nedaug kuo skyrės nuo tavęs.

OIDIPAS

Deja! deja! Atrodo, būsiu ant savęs

Tą prakeikimą baisų metų nežiniom.

JOKASTĖ

Ką tu kalbi? Man į tave kraupu žiūrėti.

OIDIPAS

Man jau baisu: aiškiaregys bus tas žiniūnas.

Aiškės labiau, jei viena dar tu pasakysi.

JOKASTĖ

Kraupu ir man. Bet klausk: žinosiu – pasakysiu.

OIDIPAS

Kaip menkas, paprastas žmogus keliavo Lajas

Ar kaip valdovas, su gausinga palyda?

JOKASTĖ

Penki iš viso buvo, vienas tarpu jų

Šauklys, važiavo Lajas vienu vežimu.

OIDIPAS

Oi, oi! Jau viskas aišku. Tik dar pasakyk,

Kas žinią apie tai jums atnešė, valdove?

JOKASTĖ

Jo tarnas, kurs pabėgo vienas iš visų.

OIDIPAS

Ir mūs namuos tebegyvena jis lig šiol?

JOKASTĖ

Nebe. Parėjęs ir pamatęs, kad valdžia

Jau tavo rankose, o Lajas užmuštas,

Pastvėrė ranką man ir prašė nuoširdžiai,

Kad kaimenių ganyt jį siųsčiau į laukus,

Idant nė akys jo neberegėtų miesto.

Ir išsiučiau, nors jis, kaip pavyzdingas tarnas,
Galėjo susilaukt malonės daug daugiau.

OIDIPAS

Ar negalėtų jis netrukus čion ateit?

JOKASTĖ

Galės ateit. Bet kam jo reikia tau dabar?

OIDIPAS

Bijau, kad aš nebūčiau, moterie, per daug
Pasakęs tau, kodėl aš noriu jį matyti.

JOKASTĖ

Ateis tas tarnas. Bet ir aš verta, karaliau,
Žinoti visa, kas taip slegia širdį tau.

OIDIPAS

Neliks tau paslapties, kai baimė taip toli
Jau nužengė. Kam artimesniam už tave
Galėčiau guostis aš, tokios dalios sulaukęs?

Polibas korintietis buvo tėvas man,
O motina Meropė, kilus iš Doridės.

Buvau aš pagarboj kaip pirmasai pilietis
Lig įvykio, kuris, nors vertas paminėti,
Tačiau nebuvo vertas mano sielvarto.

Puotos metu, per daug išgėręs vyno, svečias
Vadint mane pradėjo netikru sūnum.

Ir aš prislėgta širdimi tą visą dieną
Kentėjau, o kitos sulaukęs nuėjau
Paklausti motinos ir tėvo. Jie piktu
Šmeižtu palaikė žmogui žodį pramestą.

Džiaugiausi tokiu jų atsakymu, tačiau
Tas įžeidimas knietė vis ir nedavė
Nurimti man, nes per giliai įsismelkė.

Ir aš slaptai nuo tėvo ir nuo motinos
Einu į Delfus, bet į tai, ko keliavau,
Paliko Foibas neatsakęs, tiktai atskleidė
Baisias nelaimes ir kančias, pareikšdamas,

Kad man žadėta vesti motiną, su ja
Turėt vaikų, kurių žmogaus akis baisėsis,
Ir tapti savo tikro tėvo žudiku.

Išgirdęs visa tai, aš bėgau iš Korinto,
Kur žvaigždės kelią rodė man ir kojos vedė,
Kad neregėčiau išsipildžius negandų,
Kuriuos man lėmė pranašavimai pikti.

Ir taip ligi tos vietos aš atkeliavau,
Kur tas valdovas buvo užmuštas, sakai.

Teisybę pasakysiu tau aš, moterie.
Buvau atėjęs jau lig tosios kryžkelės,
Kai šauklį sutikau, už jo gi vežime

Ristais žirgais man tiesiai priešais lėkė vyras,
Kurį mini. Mane per jėgą vertė trauktis
Iš kelio ir vežėjas jo, ir senis pats.

Vežėjui, bandančiam nustumt mane į šalį,

Įširdęs tvoju aš, o senis, tai pamatęs,
Nutaiko metą, kai ėjau prie ratų jo,
Ir dvišaku rimbu per galvą kerta man.
Bet atkentėjo jis ne taip: akies mirksniu
Lazda suduotas smarkiai rankos štai šitos,
Aukštielninkas ant kelio krito jis iš ratų.
Tuomet juos užmušiau visus. Jei atsiras
Dabar tarp to žmogaus ir Lajo koks ryšys –
Kas bus tada nelaimingesnis už mane,
Kas bus labiau dievų nekenčiamas pasauly,
Jei nevalia nei svetimam, nei mūsų žmogui
Mane priimti į namus ir žodį tarti,
Bet reikia vyt nuo slenksčio? Ir ne kitas kas,
Aš pats užtraukiau tokį prakeikimą sau.
Velionio šventą patalą teršiu aš rankom,
Kurios jį užmušė. Ar aš ne šventvagis,
Ar ne visų prakeiktas? Jei turiu aš bėgti
Ir sergėtis nesusitikti kur savų,
Gimtojon žemėn kojos neįkelt arba
Jungtusių saitais susirišt su motina
Ir gyvastį atimt tikrajam tėvui
Polibui, kurs mane pagimdė ir augino, -
Kas, tardamas, jog dievas žiauriai elgiasi
Su bedaliu žmogum, netiesą pasakys?
Oi ne, oi ne! Dievų šventasis galingume!
Tenesulaukiu tos dienos, teišnykstu
Aš iš akių žmonėms pirmiau, nei pamatysiu
Tokios baisios nelaimės dėmę ant savęs!

CHORO VADOVAS

Ir mums, valdove, neramu, bet kol žmogaus,
Ten buvusio, neiškvotei, turėk viltį.

OIDIPAS

O iš tiesų nedaug vilties belieka man –
Palaukti, kol ateis piemuo tas iš ganyklų.

JOKASTĖ

O kokią gi paguodą jis atneš atėjęs?

OIDIPAS

Paaiškinsiu aš tau: matysiu, kad jis sako
Tą patį, kaip ir tu, - ir nerimas praeis.

JOKASTĖ

O ką reikšminga tu girdėjai iš manęs?

OIDIPAS

Kalbėjęs tas pabėgusis, sakei, kad Lają
Plėšikai užmušė. Tad jeigu jis dabar
Sakys tą patį skaičių – užmušiau ne aš,
Nes vienas niekada nelygus daugeliui.
Bet jei sakys, kad vienas, tuosyk aišku bus,
Kad ta baisi kaltybė krinta ant manęs.

JOKASTĖ

Koks žodis mus pasiekė, tokį persakiau,

Ir šiandien išsiginti jis nebegalės:
Girdėjo visas miestas jį, ne aš viena.
O jeigu savo žodį ir mainytų jis,
Tai niekaip neįrodys, viešpatie, kad Lajas
Tikrai taip žuvo, kaip jam lėmė Loksijas:
Esą turėsiąs mirt nuo mano vaiko rankos.
Bet tas nelaimingasis negalėjo niekad
Užmušti jo, nes žuvo pats pirmiau už jį.
Dėl to aš nebepaisysiu daugiau jokių
Jau pranašysčių nei dabar, nei kitą kartą.
OIDIPAS

Teisingai tu galvoji. Bet pasiųsk ką nors,
Kad piemenį pakviestų, nebegaišk ilgiau.
JOKASTĖ

Pasiųsiu aš tuojau. Bet eikime į vidų.
Aš nedarysiu nieko, kas nemiela tau.
Abu išeina

A N T R A S S T A S I M A S

CHORAS

I s t r o f a

Kad mums lemties būtų leista
Šventą išlaikyt kuklumą žodžiuos
Ir visuos darbuos, kaip įstatymai prisako,
Esantys virš mūsų galvos!
Dangaus žydrynė – jų gimtasis kraštas,
Olimpas – jų tėvas, pagimdė juos
Ne žmogaus išmintis
Mirtinga, ir ji nenulydės jų užmarštis miglon,
Juose dievo galybė, jie nepasenstantys.

I a n t i s t r o f a

Valdžia gimdo išdidumą,
Išdidumas, prisiglėbęs daug tuščių,
Žalingų ir beprasmiškų daiktų,
Laiptan aukščiausiai įkopia
Ir tuoj stačia galva krinta į bedugnę.
Ten kojos nebus tvirtai
Jam kur pastatyt. O tu,
Galingas dieve, žūti neleisk, kas už miestą kovos.
Kol mus dievas globos, nepasiduosime.

I I s t r o f a

Jeigu rankoms kas ir žodžiams
Leis puikybės eit keliu,
Visai negerbdamas tiesos
Ir nebijodamas dievų –
Lai trenkia jį piktas likimas:
Bus auka už išdidumą.

Jei sau tik naudą gobsis neteisėtai
Ir nieko šventa neturės,
Ir viską duos paliest kaltybės rankai –
Kas bevalios rūstybės strėlę
Nuo jo širdies šalin pakreipti?
Jei tokie darbai visur bus gerbiami,
Kam šventasai šokis mums?

II a n t i s t r o f a

Mes nebeisim jau maldauti
Žemės vidurin šventajan –
Nei į šventovę aukštą Abuos,
Nei į Olimpiją daugiau,
Tol, kol ranka neabejinga
Aiškaus ženkle mums neduos.
O Dzeuse visagalis tu, kurs viską
Valdai: jei garbina tave –
Tegu žino tavo amžina valia.
Ištarme šventa dėl Lajo
Ėmė jau nebetikėti,
Apolonui niekur jau nebėr garbės,
Pražus pamaldumas.

TREČIAS EPEISODIJAS

JOKASTĖ

(Dviejų tarnaičių lydima, išeina pro vidurines duris su alyvų puokštėmis, perrištomis baltais vilnoniais raiščiais, ir su smilkalais)

Didžiūnai garbūs mūs šalies! Nusprendžiau eiti
Aš į dievų šventoves su žaliu alyvų
Vainikais rankose ir smilkalais kvapiais.
Oidipo siela mat per daug giliai paskendus
Visokiuos rūpesčiuos, ir jis nebeįstengia
Protingai spręst iš praeities apie šią dieną
Ir klauso vien tik to, kas jam baisybės kelia.

(Į Apolono aukurą)

Nebegalėdama pati jo suraminti,
Skubėjau prie tavęs, likieti Apolone,
Nes tu mums artimiausias iš visų dievų,
Ir nuoširdžiai meldžiu, priimk šią mano auką
Ir duok laimingą išeitį iš negandų.
Dabar visi mes drebam, jį regėdami,
Kaip laivo vairininką, baimės pritrenktą.
Deda šakeles ant aukuro, tarnaitės uždega ugnį ir įberia smilkalų

PASIUNTINYS

Iš jūs, draugai, ar negalėčiau sužinoti,
Kurie Oidipo, jūsų viešpaties namai?
Arba, jei žinot, pasakykit, kur jis pats.

CHORO VADOVAS

Jo rūmai štai šitie, jis viduje, svety,

O šioji moteris – vaikų jo motina.

PASIUNTINYS

Tebūna tad laiminga per visas dienas

Laimingų draugėje valdovo moteris.

JOKASTĖ

Ir tu laimingas būk, svety, nes vertas to

Už gerą žodį. Betgi prašom pasakyti,

Ko atvykai ir kokią žinią atnešei?

PASIUNTINYS

Namams ir tavo vyrui gerą, moterie.

JOKASTĖ

Sakyki, kokią ir kas atsiuntė tave?

PASIUNTINYS

Aš iš Korinto, o žinia, kur pasakysiu,

Džiaugsminga bus tikriausiai ir liūdna podraug.

JOKASTĖ

O kas yra, kad taip dvejopa jos reikšmė?

PASIUNTINYS

Mat Istmo žemės žmonės savo viešpačiu

Turėti jūs valdovą nori, kaip girdėjau.

JOKASTĖ

Tai kaip dabar? Polibas senas nebe viešpats?

PASIUNTINYS

Nebe. Jau jį mirtis parvarė į kapus.

JOKASTĖ

Ką tu sakai, žmogau? Tai mirė jau Polibas?

PASIUNTINYS

Mirtis mane terauna, jei sakau netiesą.

JOKASTĖ

Girdi, mergaite, tu valdovui tai pranešk,

Tuojau nubėgus.

Tarnaitė nubėga

O jūs, ištarmės dievų!

Kur jūs dabar? Užmušti jį bijodamas,

Seniai Oidipas nuo jo bėga, ir dabar

Jį palietė likimo, ne žmogaus ranka.

OIDIPAS (išeidamas pro vidurines duris)

Jokaste, mylimiausia mano moterie!

Dėl ko tu pašaukei mane čia iš namų?

JOKASTĖ

Klausyk, ką sako šitas vyras, ir žiūrėk,

Kur dingo šiandien šventos dievo ištarmės.

OIDIPAS

O kas jis, tas žmogus, ir ką jis sako man?

JOKASTĖ

Jis iš Korinto su žinia, jog tavo tėvo

Polibo gyvo nebėra, kad mirė jis.

OIDIPAS

Ką tu sakai, svety? Paaiškink viską pats.

PAIUNTINYS

Jei tai pirmiau už viską privalu pranešti,
Gerai žinoki: jis išėjo mirusių šalin.

OIDIPAS

Ar pinkles spendė kas, ar mirė nuo ligos?

PASIUNTINYS

Ir menkas stumtelėjimas paguldo seną.

OIDIPAS

Liga papjovė vargšą, kaip atrodo man.

PASIUNTINYS

Ir senas amžius jau turėjo atsiliepti.

OIDIPAS

Deja! deja! Kas bežiūrės tau, moterie,

Į Delfų pranašingą židinį ar į

Paukščius, padangėję klykiančius, kurie man lėmė,

Kad būsiu tėvo žudiku? Jis numirė

Ir ilsis žemėje šaltoj, o aš gi čia,

Nelietęs durklo... O gal ilgesys manęs

Jį numarino? Tuosyk žuvo per mane.

Su ištarmėm visom, kurios nereiškia nieko,

Polibas ilsis jau šešėlių šalyje.

JOKASTĖ

O viso to aš tau ar nesakiau anksčiau?

OIDIPAS

Sakei. Bet baimė man neleido to suprasti.

JOKASTĖ

Nuo šios dienos tu jų į širdį nebeimk.

OIDIPAS

Kaip gali gi negąsdinti motinos vedimas?

JOKASTĖ

O ko bijoti žmogui, jei likimo žaismas

Jį valdo ir jo protas nieko nepakeis?

Geriausia taip gyvent, kaip kam savaime eina.

Su motina jungtusių tu nenuogąstauki:

Ne vienas mirtingasis juk yra sapnuos

Su motina gulėjęs. Bet kas to visai

Į širdį neima, tokiam lengviau gyventi.

OIDIPAS

Gražiai čia tavo būtų viskas pasakyta,

Jei motinos gyvos nebūtų. Bet dabar

Gyva, tad nors gražiai sakai, bijoti reikia.

JOKASTĖ

Bet tėvo kapas – prošvaistė šviesi migloj.

OIDIPAS

Taip – prošvaistė. Tačiau kol ji gyva – baisu.

PASIUNTINYS

Kokios gi moteries jūs šitaip bijote?

OIDIPAS

Polibo mirusio žmonos, žmogau, Meropės.

PASIUNTINYS

O kuo gi ji sukėlė tokią baimę jums?

OIDIPAS

Man dievo ištarmė yra, svety, baisi.

PASIUNTINYS

Valia ar nevalia ją svetimam žinoti?

OIDIPAS

Kodėl gi ne? Kadaisė apreiškė Loksijas,

Kad man su motina reikėsią susituokti

Ir tėvo kraują savo rankomis praliet.

Todėl aš nuo Korinto taip toli seniai

Jau gyvenu. Radau čia laimę sau, tačiau

Tėvų akis regėt – už viską maloniau.

PASIUNTINYS

Ir to bijodamas gimtinę palikai?

OIDIPAS

Ir kad netapčiau tėvo žudiku, žmogau.

PASIUNTINYS

Ar nuo šios baimės neišvadavau tavęs,

Valdove, aš, atėjęs su geriausiais norais?

OIDIPAS

Už tai pelnytum tikrą mano dėkingumą.

PASIUNTINYS

Tavęs parkviest dėl to labiausiai ir ėjau,

Kad, kai namo pargrįši, būtum geras man.

OIDIPAS

Bet aš nebūsiu niekad su tėvais drauge.

PASIUNTINYS

Tu, vaike, aiškiai nežinai, ką pats darai...

OIDIPAS

O kas gi, seni? Dėl dievų, sakyk man viską.

PASIUNTINYS

Jei būgštauji dėl to sugrįžti į namus.

OIDIPAS

Bijau, kad neįvyktų Foibo ištarmė.

PASIUNTINYS

Kad sau neužsitrauktum kaltės už tėvus?

OIDIPAS

Iš tikro taip, žmogau. Man nuolat to baisu.

PASIUNTINYS

Ir nežinai, jog tu be reikalo drebi?

OIDIPAS

Kodėl be reikalo? Juk aš gi vaikas jiems.

PASIUNTINYS

Todėl, kad tu ne iš Polibo giminės.

OIDIPAS

Ką tu kalbi! Polibas ar ne tėvas man?

PASIUNTINYS

Jis tėvas tau kiek aš, nė truput ne daugiau.

OIDIPAS

Palauk! Pasak tavęs, ne tėvas lygus tėvui?

PASIUNTINYS

Dėl to gi, kad nei mano tu sūnus, nei jo.
OIDIPAS
Tad kaipgi jis mane vadino sūnumi?
PASIUNTINYS
Kaip dovaną, žinok, iš mano rankų gavęs.
OIDIPAS
Iš tavo?! Svetimų? Ir taip didžiai mylėjo?
PASIUNTINYS
Taip jį pamokė neturėjimas vaikų.
OIDIPAS
Ar pirkęs tu mane, ar radęs jam davei?
PASIUNTINYS
Radau miškinguos Kitairono skardžiuose.
OIDIPAS
O kur tu keliavai tuomet per tas vietas?
PASIUNTINYS
Man buvo duotos kaimenės kalnuos ganyti.
OIDIPAS
Tad vaikščiojai tenai kaip samdinys piemuo?
PASIUNTINYS
Ir aš tave, sūnau, tuomet išgelbėjau.
OIDIPAS
Ar baisiai kenčiantį ant rankų paėmei?
PASIUNTINYS
Tegu paliudys tavo kojų sąnariai.
OIDIPAS
Aiman! Kam negandus senus tu primeni!
PASIUNTINYS
Kojytes, pervertas diržu, aš tau paleidau.
OIDIPAS
Tad lydi nešlovė mane nuo vystyklų!
PASIUNTINYS
Nuo tavo laimės tos ir vardas duotas tau.
OIDIPAS
Ar močia taip, ar tėvas? Dėl dievų, sakyk!
PASIUNTINYS
Aš nežinau. Kas davė, tas geriau žinos.
OIDIPAS
Ar tu iš kito paėmei, ar pats radai?
PASIUNTINYS
Ne pats, o kitas man piemuo atidavė.
OIDIPAS
Koks kitas? Gal gali smulkiau paaiškinti?
PASIUNTINYS
Tik tiek: jis Lajo žmogumi save vadino.
OIDIPAS
Ar to, kuris karalium buvo čia seniau?
PASIUNTINYS
Taip, to paties. Jis buvo jo bandų piemuo.
OIDIPAS

Ar jis dar gyvas? Ar galėčiau pamatyti?

PASIUNTINYS

Jūs galite geriau žinot, jūs – vietiniai.

OIDIPAS (į chorą)

Ar iš didžiūnų kas, kurie čia stovite,

Pažįsta piemenį, dabar čia minima?

Gal kaime kur regėjot, o gal čia mieste?

Praneškit man. Pats laikas jau išaiškint visa.

CHORO VADOVAS

Atrodo, ne koks kitas, o tas iš laukų,

Kurį norėjai pamatyti. Apie jį

Geriau tau už Jokastę niekas nepraneš.

OIDIPAS

Ar, moterie, manai, jog tas piemuo, kurio

Mes siuntėme pakviest, tas pats, kur sako svečias?

JOKASTĖ

O ką? Ką sakė jis? Tu dėmesio nekreipk

Ir, kas kalbėta, atsiminti nenorėk.

OIDIPAS

To niekados nebus, kad aš, turėdamas

Šitas žinias, neaiškinčiau, kas man tėvai!

JOKASTĖ

O, dėl dievų! Jei tau gyvenimas brangus,

Nesiteirauk. Užtenka jau, kad aš kenčiu.

OIDIPAS

Tu nebijok per daug. Nors pasirodys aiškiai,

Kad aš nuo motinos trečios kartos esu

Jau vergas tris kartus – netapsi žemakilmė!

JOKASTĖ

Maldauju, paklausyk ir nedaryki to.

OIDIPAS

Nepaklausysiu, kolei bus man viskas aišku.

JOKASTĖ

Dėl tavo labo patariu, kas tau geriausia.

OIDIPAS

Dėl to gerumo aš seniai jau kankinuos.

JOKASTĖ

Kad, vargše, tu nesužinotum, kas esi!

OIDIPAS (asmens sargybiniam)

Ar kas atves nuėjęs man tą piemenį?

O ji tegu didžiuojas aukšta gimine.

JOKASTĖ

Deja! deja! Koks vargšas tu! Vien tai galiu

Apie tave sakyt ir niekad nieko kita.

(Išeina)

CHORO VADOVAS

Kodėl, Oidipai, didžio skausmo prislėgta

Išėjo tavo moteris? Bijau, kad jos

Tylėjimas skaudžia nelaime nesibaigtų.

OIDIPAS

Tegu sau baigias, kuo tik nori! Savo kilmę,
Kokia žema ji būtų, noriu pamatyti.
O ji puikybėn keliasi, kaip moteris,
Ir jai mat nešlovė, kad aš prastų tėvų.
O aš galiu vadintis Laimės sūnumi,
Ji buvo man gera ir gėdos neužtrauks.
Ji – mano motina, o mėnesiai yra
Man giminės: per juos mažutis aš ir didis.
Aš apsigimęs toks ir niekad nebebūsiu
Kitoks, kurs nenorėtų atieškot kilmės.

T R E Č I A S S T A S I M A S

CHORAS

S t r o f a

Jei mes žiniuonys šiandien,
Jei mūs protas veikia teisingai ir kliaunas Olimpu,
O Kitairone,
Tai rytoj per pilnatį
Gausi šlovę tu kaip Oidipo tikroji giminė,
Kaip jo motina ir auklė,
Ir mes šoksime tavo garbei, nesgi tu ištiesei ranką
Mūsų valdovui.
O tu, Apolone galingas, duok mums malonę.

A n t i s t r o f a

Kas gi tau močia, vaikeli,
Yr iš nimfų, amžiais nesenstančių? Ar kalnų Pano
Draugė mieloji,
Ar žmona galbūt paties
Loksijo, plačių lygumų ir ganyklų globėjo,
Ar Kilenės viešpačiui,
Ar galingam Bakchui, aukštų kalnynų valdovui,
Padovanojo kadaise
Viena Helikono dievaičių, žaidžiančių su juo?

KETVIRTAS EPEISODIJAS

Iš dešinės, dviejų tarnų lydimas, artinasi p i e m u o
OIDIPAS

Jei aš turiu, didžiūnai, jo nematęs niekad,
Dabar atspėt – atrodo, piemenį regiu,
Kurio mes ieškom. Savo amžiumi didžiu
Bus vienmetis su Korinto žygūnu.
Be to, pažįstu jo palydovus abudu,
Kaip mūs namų tarnus. Bet jums yra lengviau
Nuspręst: tą piemenį jūs esate regėję.

CHORO VADOVAS

Pažįstu jį, tiesa. Už jį patikimesnio

Piemens nė vieno Lajo namuose nebuvo.

OIDIPAS

Pirmiausia aš paklašiu svečią iš Korinto:

Ar ji turi galvoj?

PASIUNTINYS Tą patį, kur matai.

OIDIPAS

Dabar, žmogau, pažvelk man tiesiai į akis

Ir atsakyk, ko klašiu: Lajui priklausėi?

PIEMUO

Jo vergas, bet ne pirktas, o namuos užaugęs.

OIDIPAS

O kokį darbą dirbai? Iš ko gyvenai?

PIEMUO

Didesnę pusę amžiaus prie bandų praleidau.

OIDIPAS

Kurioj gi vietoj tu daugiausia gyvenai?

PIEMUO

Kitairone ir jo laukų platybėse.

OIDIPAS

O šitą žmogų iš tenai ar tu pažįsti?

PIEMUO

O kam to reikia? Apie kokį žmogų tu?

OIDIPAS

Kurs stovi štai. Turėjai reikalų su juo?

PIEMUO

Aš negaliu iš atminties tuoj pasakyti.

PASIUNTINYS

Nenuostabu, valdove. Bet aš aiškiai jam

Priminsiu, ką pamiršo, nes žinau, kad jis

Atsimena, kaip tuosyk Kitairono klonius

Su dvejetu bandų du vyrai klaidžiojo

Prie vienas kito nuolat bent tris vasaras.

Nuo pat pavasario lig rudenio dienų.

Atėjus žiemai, gindavom abu namo,

Aš į savuosius, o jisai į Lajo tvartus.

Ar taip, kaip aš sakau, mes darėm, ar nedarėm?

PIEMUO

Teisybę tu sakai, nors jau seniai tai buvo.

PASIUNTINYS

Dabar sakyk, ar atmeni, kaip man davei

Tuomet berniuką, kad augintume jį sau?

PIEMUO

Kam visa to? Dėl ko manę tu klausinėji?

PASIUNTINYS

Žiūrėk, bičiuli, štai tas mūsų kūdikis!

PIEMUO

Kad tu prasmegęs būtum! Nenutiksi dar!

OIDIPAS

Jo nevainoki, seni. Ne už jo žodžius,

O už tavuosius juk labiau derėtų bausti.

PIEMUO

Kuo aš prasikaltau, šviesiausias viešpatie?

OIDIPAS

Kad nesakai apie berniuką, kur jis klausia.

PIEMUO

Jis kalba, ko nežino. Veltui stengiasi.

OIDIPAS

Geruoju nesakai – sakysi verkdamas!

PIEMUO

O dėl dievų! Senam man pikta nedaryk.

OIDIPAS (sargybiniams)

Ko niekas neužlaužiat rankų žmogui šiam?

PIEMUO

Kodėl? Aš nelaimingas! Ko gi nori tu?

OIDIPAS

Davei berniuką žmogui šiam, kaip tvirtina?

PIEMUO

Daviau. Geriau prasmegęs būčiau aš tą dieną!

OIDIPAS

Prasmegsi, jei teisybės nesakysi man.

PIEMUO

O jeigu pasakysiu, žūsiu dar greičiau.

OIDIPAS (sargybiniams)

Šis senis, kaip atrodo, stengias vilkinti.

PIEMUO

O ne! Seniai sakiau, kad jam daviau berniuką.

OIDIPAS

O kur gavai? Jis buvo tavo ar kitų?

PIEMUO

Ne mano buvo, ne. Kitur buvau jį gavęs.

OIDIPAS

O iš kurių tēbiečių, iš kurių namų?

PIEMUO

O, dėl dievų! Valdove, nebeklausk daugiau.

OIDIPAS

Pražuvęs, jei reikės tave dar sykį klausti!

PIEMUO

Jis buvo gimęs Lajo namuose kažkur.

OIDIPAS

Kieno jis? Vergo ar karaliaus giminės?

PIEMUO

Deja! Baisumą patį reikia pasakyti.

OIDIPAS

O man – išgirsti jį. Bet išklausyt turiu.

PIEMUO

Jį laikė Lajo sūnumi. Bet ten, viduj,

Žmona tavoji pasakys geriau, kaip buvo.

OIDIPAS

Tai ji tau davė kūdikį?

PIEMUO Tiesa, valdove.

OIDIPAS

O kam reikėjo to?

PIEMUO Kad aš jį nužudyčiau.

OIDIPAS

Tai darė motina?

PIEMUO Bijojai išstarmės.

OIDIPAS

Kokios?

PIEMUO Kad jis turėsiąs nužudyt tėvus.

OIDIPAS

O tu dėl ko šiam seniui jį atidavei?

PIEMUO

Iš gailėsčio, valdove. Aš maniau, kad jį

Į kitą šalį išsineš, iš kur jis pats.

O jis nelaimei baisiai jį išgelbėjo.

Jeigu tu tikrai esi tas pats, kaip sako jis,

Žinok – baisiausia nedalia tau buvo gimti.

OIDIPAS

Deja! deja! Dabar jau viskas paaiškėjo.

O saule! Šviesk man paskutinį kartą šiandien,

Man – gimusiam iš tų, kaip neturėjau gimti,

Kurs gyvenau, su kuo gyvent nebuvo teisės,

Ir užmušiau, ko nederėjo man užmušt.

Visi išeina. Lieka choras

K E T V I R T A S S T A S I M A S

CHORAS

I s t r o f a

Jums, žemės vaikai, deja!

Koks niekingas atrodo man

Jų gyvenimas visas.

Ar laimę sau rado kas

Patvaresnę negu toji,

Kur, nespėjus švystelėti,

Tuoj užgęsta vėl?

Tavo likimas man pamoka

Tavo, vargšas Oidipai, tavo:

Nieko iš mirtingųjų aš

Jau nebelaikysiu laimingu.

I a n t i s t r o f a

Paleista taiklia strėle

Laimės vaisių sau nurėškei

Svarų kaip niekadoms,

O Dzeuse! Užmušęs tą

Sfingę su letenom baisiom,

Mįslę menančią, - nuo žūties

Kaip mūras šalį apgynei.

Šaukies karalium nuo tuomet,

Didžiausioj pagarboj esi
Ir viešpatauji laimingai sau
Galinguose Tėbuos.

I I s t r o f a

O šiandien laimės kam mažiau už jį?
Kieno tokia kaltė? Nuo ko baisiau
Likimas veidą nugrėžė?
Oidipai, mūsų šlovintas!
Uostan įplaukei
Didingan ir baisian,
Kur tėvas ir sūnus
Džiaugės tuo pačiu guoliu.
Kaipgi tėvų laukai lig šiol,
O nelaimingasai, tave
Tyliai pakęsti galėjo?

I I a n t i s t r o f a

Nenorint laikas, viską regintis,
Tieson patraukia nelemtas jungtuves
Tarp gimdančios ir gimusio,
O Lajo vargšas vaike tu!
O kad, o kad mes
Neregėtume tavęs!
Graudžios ašaros
Dabar liejasi upėmis.
Betgi teisybę sakome:
Tik per tave atsikvėpėm,
Gavę sudėti kiek akis.

E K S O D A S

TARNAS (išeidamas iš Oidipo rūmų)
Didžiūnai, šioj šaly labiausiai gerbiami!
Kokių baisybių jūs išgirsit ir matysit,
Kiek skausmo kęsit, jeigu Labdako namams
Tebesat atsidavę taip ištikimai.
Nei Istras, rodos man, nei Fasis nevalios
Nuplaut nešvarumus, kur slypi šiuos namuos.
Iškils tuojau į šviesą dar kita nelaimė,
Pačių užsitraukta. O skausmas visuomet
Baisiausias būna tas, kur patys pasidarom.

CHORO VADOVAS

Betrūksta viena mums: kad tai, ką sužinojom,
Dar būtų ne baisiausia. Ką turi pranešti?

TARNAS

Greičiausias daiktas pasakyt, o jums išgirsti
Naujieną, kad Jokastės dieviškos nebėr.

CHORO VADOVAS

O nelaimingoji! Ir kaltas kas dėl to?

TARNAS

Tik ji pati. Bet skausmo dėl šio įvykio
Jums tokio nebebus, nes jums regėt neteko.
Tačiau, kiek man dar liko atminties sveikos,
Išgirs, ką ji turėjo, vargšė, iškentėti.
Kai, siuto genama, įbėgo ji vidun,
Į priėngi, tuoj puolė prie jungtusių lovų
Ir rovė plaukus sau, kiek rankom pagalėjo.
Vidun įpuolus, smarkiai užtrenkė duris
Ir klykė, šaukė Lają, mirusį seniai.
Ir vis minėjo meilės vaisių, nuo kurio
Jis žuvęs ir žudiko motiną palikęs,
Kad būtų jo vaikų gimdytoja baisi.
Prakeikė guolį, kur ji gimdžius dvi kartas:
Iš vyro vyrą sau ir iš sūnaus vaikus.
Tačiau aš nežinau tikrai, kaip mirė ji.
Įpuolė šaukdamas Oidipas, ir dėl to
Mes jos nelaimių neregėjom pabaigos:
Žiūrėjom vien į jį, kaip baisiai blaškėsi
Ir šlitinėdamas mums šaukė durklą duoti
Ir kad žmona – jam ne žmona, o močia vien
Ir dviguba dirva gimt jam ir jo vaikams.
Taip šėlstančiam parodė kelią dievas koks,
Bet ne žmogus kuris iš buvusių prie jo.
Jis, baisiai klykdamas, lyg būtų vedęs kas,
Prie suvertinių durų šoko ir, išplėšęs
Iš slenksčio įvarus gilius, įpuolė menėn,
Ir mes pamatėm žmoną kataruojančią
Nuo palubės tvirtų trisluoksnių virvių kilpoj.
Išvydęs ją, iš skausmo suvaitojo baisiai
Ir virvę tuoj atleido, tuosyk ji ant žemės
Susmuko, vargšė, buvo net žiūrėt šiurpu.
O jis tuomet ryžtingai iš drabužio jos
Išplėšė auksines sages, kuriom ji puošė,
Ir susivarė tiesiai į akių vyzdžius,
Tarydamas, kad jos neberegėtų jau
Nei kiek jis iškentė, nei kiek pridarė pikta.
Tegu tamsoj regės nūn tuos, kurių regėt
Neprivalėjo ir geriau nebūtų matę.
Taip šaukdamas, jisai ne kartą – daugelsyk
Sau dūrė į akis, o kraujas srūdamas
Suvilgė barzdą jam, ne atskiri lašai
Varvėjo iš akių, o plūdo tamsios srovės
Kaip iš dangaus lietus, kai plūsta su ledais.
Įvyko taip dėl abiejų, ne dėl jo vieno,
Nelaimė pribaugė ir moterį, ir vyrą.
Sena palaima, o su šia diena beliko
Vien aimanos, kaltė, mirtis ir nešlovė –
Kokiais tikrai vardais vadinasi negandos,
Nerasi nė vienos, kur būtų mus aplenkus.
CHORO VADOVAS

O kaip dabar, ar skausmas vargšą kiek atleido?

TARNAS

Atverti rūmus šaukia ir parodyti
Kadmiečiams žmogų tą, kurs tėvą užmušė,
O motiną – man gėda žodį tą ištarti.
Ištremti prašo iš šalies ir nebebus
Ilgiau namuos, nes metė prakeikimą sau.
Tik aišku, reiks jam paspirties ir kelvedžio,
Nes tokio vargo nepakels žmogaus pečiai.
Jis pasirodys jums, nes atsišauna durų
Sklendė, ir jūs išvysit baisų reginį,
Kurs ir pikčiausiam priešui širdį sugraudins.
Tarnų vedamas, išeina O i d i p a s

K O M A S

CHORO VADOVAS

Net baisu pažiūrėt į kančias šio žmogaus!
Tai už visa baisiau, ką man teko kada
Pamatyti bausaus. Koks apsėdo tave
Pamišimas, sūnau? Ir koks dievas smarkiu
Ir galingu šuoliu taip pašoko ūmai
Prieš varganą tavąją dalią?
Koks tu vargšas dabar! Net pažvelgti kraupu
Į tave, nors labai daug norėčiau aš klaust,
Pasvarstyti drauge, sužinot ir patirt,
Tik tu sukeli bausų man šiurpą.

OIDIPAS

Nelaimingas, deja, nelaimingas aš nūn.
Ir kur kelias dabar mane vargšą nuves?
Į kur balsas nuskries per akląsias erdves?
Kur tu, demone, atvedei šiandien?

CHORO VADOVAS

Į negirdėtus, neregėtus negandus.

I s t r o f a

OIDIPAS

Tamsa! Tamsa!
Naktis be pabaigos, jos siaubo žodžiai neišreikš,
Ji virš žmogaus jėgų, grūmoja prapultim baisia.
Vargas!
Vargai bekraščiai! Kūną veria sopuliai,
O sielą slegia suvokimas nedalios.

CHORO VADOVAS

Tokioj bausioj nelaimėj mums nenuostabi
Nei dviguba kančia, nei skundas dvigubas.

I a n t i s t r o f a

OIDIPAS

Bičiuli tu!
Tu vienas iš visų man nuoširdus lig šiol likai,
Ir šiandien rūpi tau, kaip neregiumi pagelbėt.
Vargas man!

Nepasislėpsi tu, pažįstu aiškiai aš,
Ir aklas būdamas, iš balso nūn tave.

CHORO VADOVAS

Taip baisiai padarei! Ir kaip galėjai tu
Gesinti sau akis? Koks demonas pakurstė?

I I s t r o f a

OIDIPAS

Tai Apolonas buvo, Apolonas vien,
Jis negandus visus man užbaigė kančiom.
Akis aš išsivėriau pats sava ranka.

Kam dar tos akys man,
Jei nieko malonaus regėti nebėra?

CHORO VADOVAS

Įvyko taip, kaip tu sakai.

OIDIPAS

Į ką dar man žiūrėti,
Kam žodį meilų pasakyt
Arba iš ko išgirsti jį?
Išveskit iš šalies, išveskite greičiau,
Išveskite, mieli, mane kaip pražūtį,
Visų prakeiktą ir dievų nekenčiamą labiau
Čia žemėj už visus.

CHORO VADOVAS

Kenti, o vargše, tu ir kančią supranti,
Ir būtų laimė man nepažinot tavęs.

I I a n t i s t r o f a

OIDIPAS

Tegu pražūsta tas, kas grandines sunkias
Ganyklose man nuėmė ir nuo mirties
Išgelbėjo tuomet – nesu dėkingas jam.
Jei būčiau žuvęs aš,
Nebūčiau nei draugams, nei sau dabar našta.

CHORO VADOVAS

Taip būtų juk ir man geriau.

OIDIPAS

Nebūčiau tėvo galžuda
Ir nevadintų nūn manęs
Nieks vyru moters, iš kurios gimiau.
Nedorėlis aš nūn ir nešlovės sūnus,
Aš dalijaus guoliu su tais, kur man tėvai.
Jei bus blogybė kur, viršesnė už visas –
Oidipo bus jinai.

CHORO VADOVAS

Aš nežinau, ar man šį tavo žingsni girti,
Nes daug geriau nebūti kaip gyvent aklam.

OIDIPAS

Nebekalbėk, jog negerai aš padariau,
Nebėr man ko prikaišiot nei patarinėti.
Aš nežinau, kokiom akim reikėtų man
Pažvelgt į savo tėvą Hado karalystėj

Ir vargšę motiną: už tai, ką jiems abiem
Aš padariau, - man kilpa per maža bausmė.
Ar malonu man būtų į vaikus žiūrėti,
Į mano atžalas, man taip išžėlusias?
Ne! Mano akys nepažvelgtų niekadoms!
Nei į šį miestą, jo kuorus, nei į dievų
Šventus paveikslus – visa, ką aš, vargšų vargšas
Ir laimingiausias Kadmo Tėbuose žmogus,
Pats sau išplėščiau, duodamas įsakymą
Visiems vaikyt nedorėlį, kurs pasirodys
Prieš dievą nešvarus ir Lajo giminę.
Ir tokią dėmę šiandien radęs ant savęs,
Kaip drįsčiau aš jiems žvelgti tiesiai į akis?
O ne! Jei užsitvenktų dar man ausyse
Girdėjimo versmė, tuomet nebūtų kliūčių
Nuo visko užsiverti mano vargšui kūnui:
Aš būčiau neregys ir kurčius. Juk smagu
Gyventi, kai vargai už sąmonės ribų.
Kam, Kitairone, priėmei mane, kodėl
Priėmęs tuoj nenužudei, kad aš žmonėms
Neatidengčiau paslapčių, iš kur esu?
O tu, Polibai, ir Korinte, ir namai,
Seniau vadinėsi gimtiniais, kaip gražiai
Su piktžaidžėm širdy mane jūs užauginot!
Nedoras šiandien aš nedorėlių sūnus.
O, trys keliai ir nuošalus slėny miške,
Ir ažuolyne, ir tu, kryžkelės siauryme,
Kuri iš mano rankų mano draug ir tėvo
Sugėrei kraują – ar atsimenate dar,
Ką padariau aš jums ir ką veikia po to,
Į čia atėjęs? O, jungtuvės jūs, jungtuvės!
Mane išželdėt ir toliau be perstojo
Tą pačią sėklą sėjot ir parodėte
Tėvus ir brolius, ir vaikus to pačio kraujo,
Ir nuotakas, ir motinas, ir žmonas – visa,
Ką žmonės laiko taip begėdiškais darbais.
Bet negražu kalbėt, kas negražu daryti.
Tad paskubėkit, dėl dievų, mane paslėpti
Kur nors svetur arba užmuškite, ar į jūrą
Išmeskite, kad manęs neberegėtumėt.
Jūs teikitės prieit ir vargšo prisiliesti,
Malonūs būkite, nebijokit. Mano gėdos
Nė vienas mirtingasis nevalios pakelt.

CHORO VADOVAS

Įvykdyt tavo prašymo, matau ateina
Kreontas, jis patars ir viską padarys,
Nes vienas lieka krašto sargu po tavęs.

OIDIPAS

Deja! Kokiais gi žodžiais man prakalbinti jį?
Ir kaip galės pasitikėti jis manim

Po to, kai aš taip neteisingai jį užpuoliau?

Ateina K r e o n t a s. Renkasi žmonės

KREONTAS

Ne juoktis iš tavęs, Oidipai, atėjau

Ir ne prikaišiot tau senųjų nuoskaudų.

(Chorui)

Ir jei, didžiūnai, nebejaučiat pagarbos

Jūs priedermei žmonių – nors saulės viešpatės

Pagerbkit gaivią šviesą ir nerodykit

Jai piktžaidės nepridengtos: jos nepakęs

Nei žemė, nei lietus šventasis, nei diena.

Paimkit ir paverskit jį greičiau namo.

Vienų tik artimųjų priedermė šventa

Regėti ir girdėti giminių nelaimės.

OIDIPAS

O dėl dievų! Tu mano baimę sužlugdei

Ir geras ateini pas žmogų priblokštą.

Tad išklausyki dėl savęs, ne dėl manęs.

KREONTAS

Kokios gi paslaugos geidauji iš manęs?

OIDIPAS

Išmeski kuo greičiausiai iš šalies mane,

Kur joks žmogus mirtingas neprakalbintų.

KREONTAS

Tai padaryčiau, tikras būk, tik dar turiu

Pirmiau paklausti dievą, kaip ir ką daryti.

OIDIPAS

Bet dievo ištarmė seniai jau aiški man:

Kaip tėvo galžudai piktam skirta mirtis.

KREONTAS

Tai buvo išarta, tačiau kol nežinioj

Mes esame, geriau jo valios pasiklausti.

OIDIPAS

Dėl tokio vargano žmogaus dar klausti jums?

KREONTAS

Dabar ir tu gal jau tikėtum dievo žodžiais.

OIDIPAS

Tad leisk tave prašyt ir viską tau pavesti.

Jokastei kapą tu supilk, kaip pats norėsi,

Nes tavo priedermė saviškiais pasirūpint.

O aš kol gyvas būsiu, reikalauk griežtai,

Kad į gimtiniį miestą niekad neužeičiau.

Leisk man gyvent kalnuos, kur mano Kitaironas,

Garsusis tas, kurį ir motina, ir tėvas

Anuomet dar gyvam paskyrė man kapu:

Temirsiu aš tenai, kur jie mane marino.

Bet viena aš žinau: manęs nenumarins

Liga nei priežastis kita – paskirtas mirčiai

Išvengiu jos vien tam, kad dar baisiau kentėčiau.

Likimas mano lai lig galo eis kaip ėjęs.
O dėl vaikų, Kreontai, dėl berniukų tu
Galvos nesuki: vyrai jie, ir jiems bėdos
Gyvenime nebus, vis tiek kur atsidurtų.
Tačiau mergaitėm, vargšėm apgailėtinom,
Kuriom lig šiolei niekad stalo su valgiu
Vienom nestatė, o sodino prie manęs
Ir, ką lytėjau aš, dalinosi ir jos –
Mergaitėm pasirūpink tu ir leisk dar sykį
Paliest jas rankom ir jų dalią apraudoti.
Prieik, valdove!
Prieik, taurus žmogau! Palietęs rankom jas,
Lai jausiuos turintis kaip tuosyk, kai regėjau.
Ką aš kalbu?

Atvedamos verkiančios Antigonė ir Ismenė

Ar ne mielasias, dėl dievų, aš raudančias
Girdžiu dabar, ar ne Kreontas pagailėjo
Manęs ir atsiuntė vaikus brangiuosius mano?
Ar tai tiesa?
KREONTAS (laikydamas mergaites)
Tiesa. Aš pasirūpinau atvesti jas,
Žinau, tau džiaugsmas bus, kurio tu pasiilgęs.
OIDIPAS
Gyvenk laimingas ir šiame kely tave
Tegu geresnis kaip mane palydi dievas.
Vaikai, kur esat jūs? Prieikite arčiau,
Ateikite čionai, prie jūsų brolio rankų,
Kurios jus privertė regėti šiandien tokias
Jūs tėvo ir gimdytojo akis, nors jos
Pirmiau jam švietė kaip šviesiausias švyturys.
O aš, vaikai, nei klausęs, nei žinodamas,
Pradėjau jus iš ten, kur pradžių pats gavau.
Aš jus apraudu, nes regėt nebegaliu,
Galvodamas, koks judviem bus dabar kartus
Gyvenimas tarp svetimų žmonių pasauly.
Į kokias iškilmes nueisit jūs kada,
Į kokią šventę, iš kurios negrižtumėt
Su ašarom namo, užuot ten džiūgavę?
O kai užaugsit ir bus metas jums tekėti,
Ar atsiras žmogus, kurs drįs, vaikai, jus imti
Drauge su nešlove ir su prakeikimu,
Kurs amžinai slėgs jūsų ir mano tėvus?
Kokios tiktai nėra baisybės? Savo tėvą
Jūs tėvas užmušė, su savo motina
Susiteršė, ir jūs gyvybę gavote
Iš dirvos tos pačios, kuri išželdė jį.
Štai jūsų nešlovė, ir kas galės jus vesti?
Nerasit tokio, ir turės, vaikai, jūs dienos

Tuščiai, be žiedo, netekėjusioms nuvysti.
Sūnau tu Menoikėjo! Vienas juk nuo šiandien
Lieki joms tėvu. Mes, gimdytojai tikrieji,
Abu pražuvom. O! neleisk kaip elgetoms
Klajot pasauly seserėčioms vienišoms,
Neduok, kad jų dalia prilygtų manajai,
Pasigailėki jų. Mat kokios dar jaunutės
Našlaitės jau, kurioms užuovėja – vien tu.
Tu pažadėk, tau

o kur likusi dalis - neįsivaizduoju kur.